Ч. 64 (12.720).	Львів, неділя 22. березня 1931.	Рочзюwa uorata zaniszona rozcaltem.	Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Гомін і відгомін.

(Допис з Волині.)

Пресовий гомін про польсько-українські розмови у Варшаві викликав на північно-західних землях досить сильний відгомін. Однак після комунікату, що його видав секретаріят УНДО, та після голосів самих таки польських часописів (як „Курер Львовскі“) той відгомін газетного шуму почав поволі затихати. Колиж і викликали ті газетні звістки в декого неправильне враження і надто поверхову оцінку, то це річ зрозуміла. Українське громадянство північно-західних земель, перетомлене, залякане й пригнічене подіями останнього півроку, просто не всилі було цілком правильно зорієнтуватися у галасливих „ревеляціях“ польської преси й до якоїсь певної оцінки цих ревеляцій не прийшло. Тому то цю оцінку обминаємо.

Цікавішим є те, як деякі особи використовували газетні сензації для своїх особистих цілей. До них у першій черзі належать ріжні тутейші „зміновіхівці“ і „авіятори“, що перелітають з табору до табору в залежности від того, „звідки вітер віє“. Не маючи за собою й півтора калїки, вони від довшого чи коротшого часу добивають торгу за українські маси, беручи чи просячи за це певних „завдаточків“ у ріжних виглядах. Чому не заробити, кажуть, коли є можливість. Чому не продати, як той легендарний селянин, „кота в мішку“, коли є охочі його купити. Врештіж треба забезпечити собі старість і мати дещо в кешені на той випадок, колиб прийшлося накивати на Волині пятами.

Треба признати, що ведуть вони свої торговельні транзакції, як справжні купці. Льояльність має? симпатії, прихильність, послушенство? Весь цей крам вони неначеб завжди мали в кишені. Залежить їм лише, щоб усталити ціну й одержати „завдаток“. А що в мішку замісць зайця буде кіт, то нехай за це турбуються ті, що купують.

Цей торг ведеться вже від деякого часу, але набрав він особливої інтенсивности після вісток, поданих варшавською пресою про польсько-українські розмови. Очевидно, річ ішла про використання моменту. Щоб приголомшити українське громадянство, пущені були в обіг „найпевніші“ відомости, що Галичина за певні здобутки для себе „зречеться“ північно-західних земель. По той бік сокальського кордону мала би бути автономія і всякі інші благодати, а по цей бік — реґіоналізм та всякі інші утраквізми. Коротко кажучи — галичани „продали“! А коли так, то „не тратьте куме сили, спускайтеся на дно“, або бодай кажи: „Я не я й кобила не моя“.

Легковірним давали незбиті „докази“, що між членами УПР і „певними“ послами з Волині дійшло вже до „порозуміння“ і ось-ось обидва посольські клюби зіллються в один клюб. Колиж такі принципові галичани пішли по цій лінії, то чогож тут довго думати? Біжімо мерщій, випередимо їх і будемо першими.

Непохитним викладали, як на долоню, ще поважніші арґументи... слідства, вязниці й т. п., та те, що „все одно“ завтра вже все буде зутраквізоване й кінець.

Ті, що ще не заробили на торговлі цим оригінальним крамом, але прагнуть заробити, особливо гарячкувалися й по архиприятельськи радили всім: самим зірвати з Галичиною, завести „нове наставлення“, трошки підмалюватися, присісти до якоїсь організації, перестати читати галицькі часописи та їздити до галицьких лікарів і взагалі... Але в першу чергу — зівсати з небезпечним Ревізійним Союзом Українських Кооператив. І за це мали буцім-то бути „великі й багаті милости“.

І ніхто не дивується цим торговцям, які торгують тут вже не перший рік: з ким вони вже не добивали торгу й на кому вже не заробляли, все продаючи той самий крам. Можна лише дивуватися хіба тим, що ведуть торговельні переговори про „кота в мішку“.

В кожному разі й друга сторона думає, що за деякі уступки Галичині вдалосьб виключити з українського питання у Польщі північно-західні землі, як цього бажають між іншим і польські ендеки з Галичини. Так дивляться на справу майже всі польські партії на Волині.

Щож торкається українських мас, то вони мають трохи інший погляд. Вони вважають, що українське питання в Польщі є одним суцільним питанням і мусить бути обмірковуване в цілости. Населення північних земель, позбавлене належної скількости своїх правдивих послів, дивиться на Українську Парляментарну Репрезентацію не як на галицьку, а як на всеукраїнську й кожне її слово приймає й за оборону інтересів північно-західних земель. І під цим оглядом — воно ні трішки не помиляється, ідучи за цим здоровим і непомильним інстинктом, який каже мати довіря до своїх досвідчених і чесних провідників“. Цей інстинкт ніколи народніх мас не завів і цим разом не заведе.

М. Зарічний.

Два виступи станиславівського владики в національно-громадських справах.

Львів, 20. березня 1931.

Пастирський Лист про політичне положення українського народу в польській державі.

Згаданий нами вчора „Пастирський Лист Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського до людей доброї волі про політичне положення українського народу в польській державі“ є незвичайно важним документом нашого часу і тому необхідно познайомити з ним наших читачів докладніше. В ньому порушені справи першорядної політичної ваги, що відносяться до самих основ української політики в межах польської держави. У закінченні Листа Преосв. Григорій зазначує, що цим Листом не хотів „особисто і безпосередньо анґажуватися до політики“, бо „становище моє як католицького Епископа мені на се не позволяє“. Зате в іншому місці Листа читаємо: „Для українців написав я це письмо, щоб дати можність виходу з сліпої вулиці, в яку загнала їх дотеперішня політика, та ціла їх діяльність“. Дещо далі читаємо ще таке: „Словом, я бажав сим своїм письмом кинути сніп світла на ту паморокy, яка залягла душі поляків і українців і дати спроможність розвязки в тій замотаній і невиносимій ситуації“.

Лист побудований так, що в ньому впадають у вічі чотири части. У першій є характеристика української політики, у другій характеристика польської політики у відношенні до українців, у третій звсовані завдання української політики в Польщі під теперішню хвилю і накінець у четвертій обговорені мотиви, що спонукали автора до написання Листа. Перейдемо всі частини по порядку.

Дотеперішня українська політика в освітленні станиславівського владики.

Кидаючи оком в нашу історію, автор Листа твердить, що нам все не ставало при будові нашої держави тріввкої і сильної основи, бо візантійство, з якого ми виросли, не витворило в нас ні правдивого авторитету ні почуття пошани й послуху для нього і тим самим не відродило нашого внутрішнього духового життя та не запліднило його вищими ідеями.

„Возьмім — читаємо там дословно — послідний зрив нашого народу до будови своєї держави під конець світової війни. Всі обставини вказували на се, що була можливість створити свою державу. Малі і маленькі народи осягнули свої суверенні держави, а наш сорок-міліоновий нарід остав розбитий і розшматований поміж инші держави та кинений на поталу. А чому? Бо тут якраз вийшла на яв наша духова анемія, тут якраз якко зазначився брак попмінення в життю засад віри й етики і в слід за тим не було у нас сильного й мудрого авторитету, як також не було загального, з ідеї випливаючого, послуху і посвяти. До голосу дійшли демагоґи, верх взяли деструктивні елементи, які, хотяй ще не була збудована своя держава, вже виповіли війну Богу!

„А коли ми не збудували своєї держави, то та частина українського народу, яка опинилася під польською владою, — прочих частин в инших державах у нинішнім письмі не беремо в рахубу, — повинна була поважно і розумно зрефлектуватися і заняти становище, яке бодай сяк-так уможливлялоб його істнування й розвій. Були хвилі і нагоди, коли ми могли осягнути певні користи і полекші, однак наші верхи немов осліплені станули на точці непримиримости. Ми станули і досі стоїмо на становищі неґації, національної горячки, демагоґії і поносимо з кожним днем великі страти, а польським державним чинникам і польській суспільности даємо притоку і нагоду до примінювання тим більшої безоглядности супроти українського народу. А преціж простий розум каже, що ніяка держава на світі не може толерувати, а тим більше жичливо трактувати горожан, які не хотять признати, або підчинитися її власти. Тим способом ми стратили свою хату, хочемо позбутися й останків майна, яке ще нам остало“.

З черги обговорюється у Листі справу саботажів. Покликуючись на недавній спільний Пастирський Лист усіх греко-католицьких владик галицької провінції у цій справі, Преосв. Григорій осуджує всі саботажі і тайні організації, „хотай-би вони повставали й ділали в імя патріотизму і національної ідеї. Їх саботажні вчинки не можна назвати геройськими, хотяйби вони були доконувані з пожертвуванням власного життя, бо вони неетичні“.

„Звичайно в такі саботажі дається замотувати молодіж, бо вона дуже вразлива на всякого рода несправедливости, а не маючи досвіду і зрілої розваги, руководиться чуттям, дається легко пірвати до небезпечних акцій. Кілько через се зломаних і змарнованих молодих душ! А преціжь молодіж то будучність і основа сили і могутности народу. Найбільший ворог нашого народу не може йому завдати більше кривди, як втяганням нашої молодіжи до сего рода вчинків. Бо якаж користь для нашого народу з саботажів? Очевидно — жадна. Та припустім, що тими саботажами чи їм подібними вчинками ослабиться чи навіть розвалиться польська держава, то чи ними збудується українська держава? Ні! Такими починаннями не творится держава. Тільки слі-

ний не бачить, що для будови держави важніші діла позитивні ніж негативні. Таж маємо приклади таки в нашій історії, що хоч або ми або инші історичні події розвалили держави, до котрих ми належали (як при кінци 18. ст. польську державу, а на поч. 20. ст. австрійську й російську), — то трівкої української держави ми не вдержали. А чому? Бо ми не були позитивно підготовані до власноої держави. Та припустім навіть, що тими саботажами стане своя держава, то чи та держава буде могла остоятися й успішно розвиватися? Ні! Бо витвориться анархічно-конспіративний систем, який буде продовжувати і проти власної держави, навіть проти тих, котрі тепер той систем управляють і той систем розвалить власну державу. Ах, ради Бога, з любови до свого народу, за ніщо в світі не дозвольмо ломати душі нашої молодіжи! Не убиваймо народу в його корінни, не поповняймо самогубства на собі! Молодіж наша най учиться, най працює, най гартується, най виробляє в собі сталевий характер, бо тільки з такої молодіжи можуть вийти сильні мужі, які можуть бути вправними і мудрими керманичами долі свого народу і держави. Вкінці треба звернути увагу, що сего рода тайні організації й саботажі може якраз на руку шовіністичним чинникам польської суспільности, щоб мати притоку до більших репресій, а перед заграницею оправдання".

Під кінець тієї частини Листа читаємо ще таке:

„Чи може хтось бути такий наївний і вірити, що державні органи нічого не знають про тайні організації і їх рухи? Чи не можна припускати, що власть може якийсь час спокійно приглядатися і толерувати саботажі в тій ціли, щоби в даний пригідний момент вихіснувати се і вдарити цілою силою? І що ми тоді зискуємо? Чейже голоси заграничної преси нам полекші не принесуть, а посторонні держави можуть тільки зазначити для нас плятонічну симпатію і то остілько, оскілько вимагає їх державний інтерес. Посторонна держава, ворожо до Польщі настроєна, може нарочно підсичувати фермент між нами та відтак вихіснувати наше невдоволення і на весь рот кричати о наших кривдах, але вона робить се у власнім інтересі, бо хто зна, якби вона сама зазначила свій пястук над нами, колиб ми знайшлися під її владою. А вже чистий глум над нами перфідна оборона большевиків, які самі нищать наш нарід на Великій Україні".

Польська політика супроти українського народу в освітленні Пастирського Листа.

Йдемо далі за ходом думок Листа:

Хоч усіх промахів з українського боку оправдати не можна, то всеж можна їх бодай зрозуміти, коли приглянутись докладно обставинам і основі, на яких вони виросли. А цією основою для українських промахів є польська політика у відношенні до українського населення та витворені нею обставини. На такому підкладі „навіть ті саботажі і тайні організації, хотяй осудження гідні, окажуться як відрух конвульсійних судорогів потопаючого, пірваного виром на глибінь води, без огляду чи він сам кинувся в ту глибінь, чи його захопила рвуча хвиля".

Польські шовіністичні чинники прямують до того, щоби українців знищити. Про це можна довідатися з польської шовіністичної преси і з єпунціяцій поодиноких видатних польських діячів, з яких один домагався виразно асиміляції всіх національних меншостей у Польщі. Українців трактують у Польщі як громадян другої кляси, так „немов би були вияті з-під права. Нам не вільно навіть називати себе, як ми хочемо. Польська держава побирає від нас українців податок майна, а на випадок війни й податок крови, але по мачошиному сповняє зглядом нас свої обовязки, а передовсім в справі виконування і примінювання обєктивної справедливости. Здається традиційне „правем і левем" досі ще не перевелося. Не виконано супроти нас не тільки міжнародних зобовязань щодо автономії, але навіть ухвал польського сойму, нпр. щодо так званої воєвідської автономії, котра як тепер істнуюча є радше пародією. Українці завсігди виходять за коротко. До урядів для них тяжкий приступ. Їх або не приймається або й тих, що є, редукується. На полі державного шкільництва українці покривджені, а у своїх, власним коштом удержуваних установах церковних, гуманітарних і просвітних виставлені на ріжні перепони і шикани. Щодо шкільництва то за Австрії мали ми вже досить добре розвинене шкільництво, яких 3.500 народних шкіл, значну скількість середних і сім катедр на львівськім університеті. За Польщі всі наші катедри у Львові знесено, часть середних шкіл розвязано, а з тисячів народних шкіл остало яких 600 утраквістичних".

Далі владика ілюструє маркантними фактами відношення поляків до українських харитативних установ, утримуваних українськими грішми. Зокрема спиняється на труднощах, якими всякі польські чинники намагаються гальмувати працю навіть у таких харитативно-релігійних установах, як діточі захисти, що їх ведуть монахині.

З черги обговорена в Листі справа понижуючого трактування українського греко-катол. духовенства адміністраційними органами, справа репресій і грошевих кар, а навіть арештів за українську переписку в метрикальних справах і т. п.

„При тім всім — читаємо дослівно — український нарід трактований майже як гельоти, котрі мають слухати і платити, а не сміють мати свого питомого розвою, якби їм належалося. Се здається відзиви психіки ще панщизняних часів. Кождий життєвий відрух українського народу, кожде зазначення свого питомого життя і культурного розвою стрічається нераз з боку польської суспільности завидним оком. Дорібок чисто економічний рівнож стрічається з глумливими насмішками, або дається чути: „Nie pozwolić im — се є українцям — wzmocnić się!" В польській та до того клерикальній часописи поміщується голос, що українці тут на своїй землі в Польщі не автохтонами, се є: вони „зайди"! Нас прозвано згірдливо „kabanami". Коли польські війська ввійшли до Галичини, то майже кожда їх пісня була проти „kabanów". Йдучи вулицею, я сам мав нагоду чути ту згірдливу назву. Та не тільки від польських жовнірів можна було се почути, але також від світських поляків і навіть від осіб духовних.

„Десь українці поставили памятник в честь поляглих українських борців за волю і долю свого народу, а зараз зчиняється крик в польській пресі: „dzicz hajdamacka, rozpętany bandytyzm". — Польська суспільність своїх борців за долю свого народу, навіть конспіраторів, поважає і виносить як героїв, як „orły i orlęta", але по українськім боці уважає се як „barbarzyńskie hordy Ukraińców". — І такі згірдливі вислови про українців читається не тільки в бруковій пресі, але навіть в поважній, консервативній, бо навіть у клерикальній і то монахами видаваній!... Справді, треба героїзму, треба високо піднестися засадами віри й етики понад сего роду людські пристрасти, щоби зберегти спокій духа, щоб не вийти з рівноваги. А сего преців не можна вимагати від цілого загалу української суспільности. І тому річ зрозуміла, хотяй етично неоправдана й осудження гідна, що на тлі такої ситуації, що серед таких майже невиносимих для нас обставин могли зродитися тайні організації та саботажі, особливо, коли взяти під увагу й зовнішні підбурювання, котрі — річ зрозуміла — все легко приймаються в такій атмосфері. Українська суспільність не реаґувала якби належало, а то тому, бо одні боялися терору, а загал не мав і не міг мати впливу на ті організації, бо се тайні організації, а прочі заховалися пасивно, бо виділи і відчували свою незавидну і гірку долю в польській державі. Наше положення то повільне душення і відбирання воздуху, так конечного до віддихання і життя".

„Ні! Ми не гельоти, ми маємо право до трактування нас як свобідних горожан в конституційній державі. Ми не зайди, ми від віків тут зросли і маємо право користуватися всіми добрами землі, на котрій живемо. Ми не стадо „кабанів", але ми люди, сотворені на подобу Божу. Ми також маємо почуття своєї гідности. Ми не „dzicz hajdamacka", а наше змагання до свого питомого життя і культурного розвою не є „rozpętany bandytyzm". — Ми маємо природне право до життя і не можна від нас вимагати, щоб ми цілували ту руку, котра нас бє. Навіть розбійника не можна завсіди зовсім осуджувати, бо й упавший розбійник і правдивий бандит може мати в собі ще щось людського і нераз може в нім відозватися придушене і знасилуване почування благородности, якого часом трудно дошукатися у людий чільних, на високих становищах і з гладкими формами товариського поведення".

Ця частина кінчиться ось якими гідними уваги міркуваннями:

„Нехайже чинники польської держави, нехай польська суспільність також зрефлєктується і нехай видить вину не тільки по нашім, але також по своїм боці. Нехай не уважає нас виключно за „dzicz hajdamack-y", а прояви нашого життя за „rozpętany bandytyzm", але нехай зверне увагу й на себе, де також не всьо ідеальне. Виключним осудженням українського народу не зєднає його собі польська держава, „пацифікаціями" його не утихомирить, а собі хісна не придбає. Якраз така „пацифікація", переведена минувшого року зі всякими її методами, не була в інтересі польської держави. Держава польська зразила собі український нарід, викликала в нім жаль, огірчення і біль. Треба многих літ і великого позитивного зазначення доброї волі з боку польської держави, щоб сей нарід міг позбутися жалю й огірчення, що криється в його серці. Сеї справи не можна легковажити, а кожний реальний і розумний політик мусить з нею числитися. Польська держава не така вже сконсо-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. БЕРЕЗНЯ 1931.

МИХАЙЛО ОСІНЬЧУК.

Про поліхромію церков.

Недоцільність „вишивок". — Одиноко можливий стиль. — Становище мистців. — Домагання „природности".

(Докінчення.)

Через безладний злiпок деяких елементів нашого людового мистецтва не можна створити ніякого своєрідного стилю. А що до вишивання фарбою наших церков, то це попросту непорозуміння, бо поминаючи вже недоцільність з огляду на декоративно мистецькі вимоги поліхромії, вишивка навіть не є нашою окремою національною питомістю.

Творення свого стилю у поліхромії це питання десятківліття плянових, обдуманих зусиль цілого ряду визначних мистців серед відповідного культурного середовища. Словом справа незвичайно складна. Від напрямків західнього мистецтва ми, через свій культурний занепад, відстали вже не на десятки, а на сотні літ. Томуто революційні зміни в нашій поліхромії при помочі досягнень західнього мистецтва є неможливі, бо не дадуться погодити з нашим обрядом, що по своєму характері є консервативний і ніякої революції без шкоди для себе не знесе.

Одиноко можлива при сучасному творенню стилевої поліхромії лише дорога еволюційна. А підставою для цієї еволюції є тільки українська візантика, якої памятки ще й досі находяться по наших малих церковцях. Інших стилевих епох у нашій поліхромії не було, а були тільки відхили від візантики в напрямі тих стилів, що сильно тоді на Заході розвивалися і не могли не залишити у нас свого впливу. Теперішня доба в нашій поліхромії це доба занепаду, а поворот до кращого може початись тільки на візантійській основі. Візантика має у нас за собою традицію століть, а одночасно є одним з найбільших декоративних стилів.

Щоби цей поворот міг бути успішний, треба лишити більше свободи нашим мистцям. Вониж свого фаху вчились і чейже щось з нього знають. Цей постулят видався би людині західньої культури дивним і зайвим. Але щож робити, коли у нас панує ще поняття, що всякий інший краще визнається на мистецтві, як сам мистець. А ще до того, як хтось займає в нашій суспільній ерархії якесь видне становище, тоді його осуд в справах мистецтва просто безапеляційний.

З другого боку мистців шанують у нас мало. Вони мусять вічно шукати опіки й протекції. Часто й без найменшої вини з їх боку на них глядять закоса і не дають змоги прожитку, хоча й скрізь повторяють, що мистці творці культури, а культура — найцінніший здобуток нації.

Під кінець годиться звернути увагу на ще одно незвичайно характеристичне явище, яке в нас, при малім мистецькім виробленні серед громадянства, глибоко закорінилося. Це вимоги натуралізму в декоративному мистецтві. Хоч цей натуралізм у декоративному мистецтві заходу давно вже належить до історії, то в нас він ще вічно покутує і його вважають одиноко рішаючою оцінкою у мистецтві. Постулят, щоби все було, як „живе" у нас загальний і одиноко признаний. Вияснити його нестійність у кількох реченнях не так легко.

Коротко кажучи, постулят „живости" іде врозріз з законами й вимогами декоративного мистецтва і тому без шкоди можна його прикласти в декорації тільки в дуже незначній мірі. Про це легко можна переконатись переглянувши декоративні роботи великих стилевих епок. Тому і під цим оглядом треба довірити мистцям і постуляту „живости" не обстоювати, бо він до мистецької вартости твору з нічим не причинюється.

Закінчу порадою, що про технічні вимоги поліхромії треба інформуватися окремо у фахівців, бо думка когонебудь нестійна і не мистецька. Так само треба уважно ставитися до обнови старих памяток. У тих справах слід звертатися тільки до дійсних фахівців, щоб не попсувати памяток і не наразити наш культурний дорібок на великі втрати, як це на жаль, трапляється в нас занадто часто.

лідована і сильно забезпечена, щоб могла легковажити нарід, хотяй в меншости".

„А може польські державні мужі і польська суспільність думають, що удасться нас засимілювати, знищити і в сей спосіб позбутися клопоту з нами. Думаю, що се не легка справа в часах національного освідомлення. А вже ніколи не залагодиться сеї справи гнобленням і переслідуванням, бо се якраз викличе просто противний наслідок. Впрочім, хотяй би навіть удалося нас згнобити, чи здеправувати й унеможливити наш розвій, то се витворило би в польськім організмі ятристу рану і затросну ґанґрину. Подібно висловився один польський діяч-ендек, котрий будучи міністром, при одній стрічі зі мною сказав, що поляки як сильніші могли би проковтнути українців, але се булоб нестравне в жолудку. Від себе додам, що не тільки булоб нестравне, але спричинилоб хоробу, яка може викликати катастрофу. Жерело забите і затамоване або розсадить скалу, або витворить трясавину і багно".

(Докінчення буде).

——o——

О. Яворський посол із ББ засуспендований.

„Мета" (ч. 2) повідомляє, що о. Яворський, відомий посол із ББ., засуспендований за непослух церковній владі. Його парохія перейшла під заряд одного з сусідніх священиків.

——o——

Залізнича катастрофа.

Поспішний поїзд Париж-Бордо вискочив зі шин на стації Етамп. Згинуло 7 подорожніх, 20 буле ранених.

——o——

Пос. Голувко про „польсько-українську угоду".

Центральний офіціяльний орган ББ „Газета Польска" з 20. ц. м. приносить на передовому місці обширну статтю посла Т. Голувка п. н. „Польсько-українська угода". Тому, що ця стаття є авторитетним вияснениям офіціяльного становища урядових чинників у справі останніх польсько-українських розмов, а навіть взагалі в справі нинішньої стадії польсько-українських відносин, уважаємо за доцільне по змозі докладно зреферувати її.

На вступі автор покликується на відгук розмов у польській і українській пресі, який — мовляв — вимогає „деяких вияснень щодо суті теми і перебігу тих розмов".

Гадаю, що не найдеться ніхто в Польщі, хто мав би відвагу твердити, що відносини у Східній Галичині нормальні і що не викликують ніякої журби та неспокою. Тому вважаю, що є обовязком однаково уряду, як цілого польського громадянства змагати до справжнього унормування відносин у Сх. Галичині, тим більше, що й серед українського громадянства тої дільниці множаться прояви бажання змінити своє дотеперішне становище.

Одним з проявів тої зміни настроїв було те, що кількох визначних послів з Українського Клюбу звернулося до посла Єнджеєвича і до мене з просьбою вплинути на уряд, щоби відкликав наказані репресії, а саме: арештування визначних діячів, закриття гімназій, культурних, освітніх і спортових товариств і т. д. Однаково посол Єнджеєвич як і я дуже прихильно віднеслися до того персонального довіря до нас, однак одночасно ми щиро висловили свою думку у цій справі. Ми заявили, що прийшов час, коли громадянство українське як і польське у Східній Галичині повинні піддати основній ревізії своє дотеперішне становище. Українське громадянство має там перед собою дві альтернативи: або постійної в тій чи іншій формі боротьби з польською державою на тій території, або згоди, яка вийшла би зі свідомости, що нема ні одного поляка, який не уважав би Східної Галичини інтегральною частиною польської держави.

Досі українське громадянство у Сх. Галичині вело політику формальної льояльности до польської держави, однак на практиці у тій чи іншій формі вело негацію усього, що польське.

Ведена українськими діячами у Сх. Галичині політика негації, бойкоту й національної ізоляції довела в консеквенції до саботажної акції, якої результатом була знову т. зв. пацифікація. Українці переконалися, що теперішній уряд зуміє в разі потреби навіть силою вимогти посаух для розпоряджень влади й льояльність для держави.

Виходячи з такого заложення, автор каже, що трудно вимагати від ББ, щоби впливав на уряд відкликати карні санкції, які були наслідком української нельояльности і що дотеперішня політика відповідальних українських політиків, яка нібито примушує уряд до стосування тих санкцій, мусить бути змінена. В дальшому доказує, що українці так

„на підставі реальної оцінки відносин у тій дільниці, як теж на підставі міжнародньої ситуації, а передовсім в імя державної рації! („рації стану") українського народу в цілости"

повинні станути на становищі громадян держави,

„якої велич і сила лежить також в їх національному інтересі".

Після того уступу під адресою українців, автор звертається до східно-галицьких поляків, яким пригадує, що Сх. Галичина

„не є етнографічно чисто польською дільницею, але мішаною, в якій український елемент має право вважати себе за співгосподаря тої країни, якому належить повнота рівних з польським населенням прав та пошанування його національних і культурних інтересів. Щире признання українським громадянством польської державности, а польським громадянством українського громадянства за співгосподаря того краю — ось плятформа польсько-української згоди у Східній Галичині..."

Опісля автор переходить уже конкретно до тих точок, які — як це вже відомо — висунула польська сторона у варшавських розмовах. Ось як п. Голувко вияснює вимогу декляраційрації льояльности:

Висловом зміни засадничого становища повинно бути зголошення Клюбом українських послів заяви про перехід з тої формальної льояльности до активної співпраці над розбудовою величини й сили польської держави, до праці над згідливим співжиттям обох національностей у Східній Галичині та їх солідарного зусилля у всіх ділянках збірного життя і інтересів тої дільниці. Після проголошення такої заяви, клюб ББ заявив би публично, що цілий табор маршала Пілсудського бере на себе обовязок вплинути на те, щоби польське населення у Східній Галичині також засадничо змінило своє відношення до українського населення і війшло на шлях співпраці з ним, рівности і згоди. Іншими словами, нам залежить передусім на тім, щоби оба громадянства у Сх. Галичині взаємно погодилися, щоби спільно випрацювали програму свого дальшого співжиття і співпраці. Річ ішла про те, щоби уряд нічого не закидував ані одному ані другому громадянству, але зголжувався на те, що вони уложили в дорозі порозуміння та в атмосфері згоди. А тоді автоматично щезне потреба дотеперішніх репресій і нинішнього наставлення адміністрації, а польська держава зможе дозволити собі на те, щоби поставити хрест на сумній минувшині і про неї забути.

Суть проблеми, каже автор, полягає на тому, щоби обі сторони, польський уряд і Український Клюб, допомогли до порозуміння обох громадянств на місці, себто, що уряд має стати ніби посередником до польського громадянства, а Український Клюб — до українського громадянства.

Щож торкається відкликання з Женеви українських петицій, то пос. Голувко твердить, що це булоб „консеквенцією прийняття польської пропозиції", бо не можна, мовляв, з одного боку годитися, а з другого одночасно процесуватися на міжнародньому форумі. Пос. Голувко вважає, що

таке поставлення справи було льогічне і справедливе.

В інтенціях польської сторони, мовляв, лежало перекреслити взаємні жалі, але для цього треба, щоби обі сторони почали ліквідувати минуле.

Польське громадянство повинно забути про саботажну акцію, українське про пацифікацію.

Коли вони, українці, хотять, щоби уряд відкликав свої репресійні розпорядження, то повинні відкликати свою скаргу до Ради Ліґи Націй, тому, що інакше всі кроки уряду в напрямку зміни курсу українське громадянство зрозуміє як страх перед закордонною опінією, як тактичний хід супроти Ради Ліґи Націй.

Український Клюб відповів на наші пропозиції негативно.

Трудно, хай справа іде до Женеви. Не боїмося того. Маємо чисту совість, тому, що пацифікація була конечністю супроти варварських метод українських саботажників, які не приносять чести українській нації, а одночасно виявиться, чия рука кермувала саботажною акцією і кому та на віщо вона була на ділі потрібна...

Посол Голувко вірить, що голі „відкриються очі українському громадянству", що воно зрозуміє правильність становища пп. Голувка і Єнджеєвича та відвернеться від своїх „професійних політиків" і піде назустріч „таборові маршала Пілсудського". А тоді — мовляв — можна буде погодитися з українським громадянством „понад головами партійників..."

До тих висновків і надій п. Голувка скажемо кілька слів зокрема.

——o——

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 20. березня 1931 року: масло експортове і десерове пріма 4·50 зол., за кільо; літра молока 28—29 сот.; літра сметани 1·40 зол., копа яєць 5·50 зол.

Тенденція на масло, молоко і яйця знижкова.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Перед виставою.

В Національнім Музею отворять дня 22. березня 1931 року збірну виставу праць Петра Івановича Холодного.

Збірну...

Богато ще буле бракувати до цілости, але все таки 350 картин зібралося. Картин зібраних від своїх і від чужих, з Галичини і зпоза неї.

Присилали люди образи з далекої провінції, навіть ізза границі. Є вже в нас такі, що розуміють вагу малярських вистав для суспільности і вагу образів для вистави.

Але є ще в нас багато таких, які цього ще не розуміють. Щонайменше двацять образів у Львові не рушилося зі стіни, бо власники почали за них раптовно тремтіти і навіть дали їх оправити.

Нічого. Перебули ми тиф, перебудемо й таких власників. Нація все таки йде вперед.

А з тих картин, які дісталися на виставу, неодна була свідком дивної розмови власника зі збирачем.

— Що вам, пане добродію, якась вистава в голову влізла. Загальна кріза, а вони виставу!... Не даю!

— Будь ласка, не робіть цього. Вонож для загального добра і з пошани для покійного мистця.

— Яке там добро... Яка там пошана... Ще хто вкраде... Ідіть собі і більше мені не докучайте.

Збирач відходив, але докучати не переставав. Підсувався сам, посилав других, шукав протекції, інтервенції...

Врешті видобував картини за посвідкою і — двацять чотири години спав як забитий.

Нічого. При другій виставі буде лекше. Не відразу-ж Рим збудовано.

Все це, як не важні, але другорядні речі. Першорядна тільки та, що вистава таки відбудеться і то вистава майже повна.

Хто схоче, може в послідне, побачити вислід великої праці великого мистця, той, відвідає виставу. В трьох салях музею матиме все, чим яснів творчий дух Петра Івановича Холодного.

Аранжери вистави тремтять. Мають 1500 зол. видатків, а... вступ від особи по золотому. Хібаж знайдеться в Галичині півтора тисячки людей, що схочуть оглянути виставу?!..

Мене взяла злість і я заложився. Коли не буде 1500 учасників, то я їм, колиж буде..., то вони мені... признають рацію.

Але хто доплатить ріжницю!?..

Але хто мені верне втрату!?...

Галицька Столице! Не позволь про себе зле думати! Коли сама не чуєшся на силах — поклич на поміч провінцію.

Дай не 1500, а 1550!!

Галактіон Чіпка.

ОСТАННІ ВІСТИ

ПРИСУД В ЧОРТКІВСЬКІМ ПРИСУДІ.

У четвер пізним вечором запав присуд у процесі проти 11 обвинувачених у приналежности до УВО. На основі ухвали присяглих засудили на кару по 1 рокові вязниці: Юл. Думного, Ол. Ганкевича, Люб. Прокоповича: Мих. Чорненького на 4 роки тюрми, Мик. Кузьмяка на 4 роки тюрми; Йос. Осадчука, Вол. Пирога та Петра Опиханого по 7 місяців вязниці. Володимир Гладкий і Сид. Нагаєвський увільнені.

ЩЕ ПРО НЄМАНОВА.

Аг. „Іскра“ далі займається журналістом Немановим. Аг. твердить, що Неманов підчас своєї політ.-журналістичної діяльности все був ворожий до незалежницьких стремлінь України. Підчас конференції в Женеві в 1922 р. дискредитував представників Наддніпрянської України. Як співробітник часопису Мілюкова, Неманов пропагував кличі федерації України із Росією.

СПРАВА БЕРЕСТЯ.

Пос. Клюби ППС, Хлопський, ХД і НПР зложили у соймі внесення, щоби створити надзвичайну комісію для розгляду справи трактування послів, вязнених у Бересті н. Б. Долучений до внесення проект передбачує, що комісія складалася би з 10 членів, вибраних радами правних виділів усіх польських університетів, при чому кожен університет вибирає 2 членів комісії і двох заступників. Конститууючі збори скликає декан варшавського університету. Члени комісії мають права слідчих суддів. Комісія може зажадати від усіх влад, щоби предложили документи і предмети, що є у звязку зі слідством, переслухувати свідків під присягою, знавців і т. д. Відмова зізнань або предложення документів карається 6 міс. арештом, або карою до 10.000 зол. Члени комісії втішаються правом незайманости, так як члени держ. трибуналу. Комісія має покінчити діяльність до 3 місяців, потім найдалі до місяця предложити звіт президентові держави, премієрові, міністрові справедливости, маршалам сойму та сенату, які скажуть видрукувати звіт. Колиб у звіті комісія зажадала переведення суд. слідства, цив. та військ. органи виміру справедливости повинні це зробити до 8 днів.

ВІДІБРАННЯ АВТОНОМІЇ АКАД. ШКОЛАМ У ПОЛЬЩІ.

Ендецькі часописи повідомляють, що до Варшави скликано на 22. березня довірочну конференцію професорів університету, членів ББ. при участи послів і сенаторів ББ. із професорських кол. Головою конференції буде міністр зем. реформ д-р Козловський, професор університету у Львові і віцеміністр освіти о. Жонголович, проф. університету у Вильні. Конференція займеться справою реформи акад. шкіл. Реформа зводиться до того, що щонайменше до 3 літ уряд дістане право іменувати ректорів евент. їх затверджувати споміж кандидатів, яких предложила проф. колеґія; касується автономію в госп.-фінанс. справах, якої керовництво перейде в руки спец. урядових делеґатів; на перехідний час здержується автономію, щоби відповідно очистити проф. склад.

ВИБОРИ ДО М. РАДИ В СТРИЮ.

На основі розпорядку станиславівського воєводи в найближчих днях будуть розписані вибори до міської ради в Стрию. Вибори відбудуться з кінцем червня 1931. на основі виборчої ординації, що обовязує у Галичині. Від 1914 р. в Стрию була іменована міська рада.

—o—

НОВИНКИ

— **Телеф. 2-11. Піскова 22. „Власна Хата“. Фотоґраф Лев Янушевич.**

— **Першорядне українське фризієрське заведення,** вул. Бляхарська 11. (ріг Руської), **тел. 93-21 поручається П. Т. Громадянству.**

— **Виставка картин пок. П. Холодного.** Комітет Посмертної Виставки праць П. Холодного подає до відома, що святочне відкиття виставки відбудеться в неділю 22. березня в год. 12. вполудне в Націон. Музею, Мохнацького 42. Виставка буде відчинена щоденно від год. 9—16. до кінця квітня. Святочна академія в честь Покійного мистця відбудеться 26. квітня. Програма в афішах. — **Мих. Драґан,** секр. комітету.

— **М. Голинський в радіо.** Довідуємося, що відомий наш співак М. Голинський виступає 21. ц. м. в познанськім театрі в опері „Кармен“ в год. 19.50, а дня 23. ц. м. на запрошення радіостації в Познані Голинський співає для радіо арії з „Аїди“ (по італійськи) та з „Тоски“ (по польськи), а по 3-хвилинній перерві арію з „Паяців“ (по італійськи) та арію з „Тоски“ (по польськи). Слухачі радія матимуть змогу почути спів нашого співака з Познаня в понеділок 23. ц. м. в год. 19.50.

— **Рабунок.** В Губичах коло Дрогобича, невідомі злодії закрались в ночі до дому Генрика Міллера й зрабували там 7000 зол., після чого зникли без сліду.

— **Боротьба з безробіттям у Львові.** На засіданні Громадянського Коміт. Помочі Безробітним у Львові дня 18. ц. м. голова Комітету д-р Поратинський подав до відома, що фонди Комітету зросли за тиждень на 23.557 золотих. Міська Каса Ощадности жертвувала для Комітету 2000 зол., львівське воєвідство асиґнувало для безробітних знову 25.000 золотих і на безплатні обіди 2000 зол. При вул. Вроновських, Боїмів і Театинській в дешевих кухнях видають безробітним щодня по шклянці молока. На Персенківці видається безробітним 100 обідів денно, у Львові при вул. Старозаконній і в школі ім. Жовківського відкрито дешеві кухні, на Замарстинові видають денно 120 обідів для дітей. Пекарня Гесса дає для Комітету щотижня по 50 хлібів, фабрика Руккера жертвувала 400 кг. мяса, фабрика чоколяди „Бранка“ 25 кг. какао і 100 кг. цукру. Та всеж у львівських школах майже 2000 дітей не має щоденного обіду.

— **Не на Мадейру, але до Бельведеру.** Під таким заголовком містить „Дзеннік Людови“ телеграму з Варшави, що всі іменинові листівки до маршала Пілсудського не пішли на Мадейру, але задержались у варшавськім почтовім уряді при вул. Баґателя, звідки всі ці картки передадуть маршалові по його повороті. Сталось це тому, що всі іменинові листівки були за низько оплачені й маршал мусів би за кожну картку доплачувати карне порто. Поштові уряди не знали, що оплати на Мадейру є вищі як до Портуґалії.

— **Підкинула дитину.** Перед брамою дому при вул. Павлинів ч. 7. якась львівська добра мати підкинула свого 4-тижневого синка, а сама втікла. Дитиною заопікувалася поліція, а за мамою шукають.

— **Львівські джентельмени.** При вул. Бернштайна якісь кавалери напали на дівчину Казю Казимирович і побили її так міцно, що дівчину Казю відвезло рятункове поготівля до лічниці.

— **З радости відзискав мову.** На Виленщині в селі Позиґово жив старий селянин Окушко, який був підчас війни ранений в голову і від тоді втратив мову. Його син попав до більшовицького полону і батько був переконаний, що син згинув на війні. На днях, цей син по 12 роках вернув до дому, і німий батько, побачивши сина, крикнув: „Сину, то ти живеш?!“ — і від тоді цей селянин по довгих літах німоти почав говорити.

— **Безпощадні гітлерівці.** В Кеніґсберґу молоді гітлерівці вбили ударами ножів 17-літнього жида комуніста. Вбивників арештовано.

— **Заява.** Подаю до загального відома, що з причини ідеольоґічних розходжень з редакцією „Кіна“ я перестав бути співробітником цього журналу. Львів, 20. березня 1931 р. — **Анатоль Курдидик.**

— **Самовбивчий замах урядничкм.** 35-літня урядничка у львівському бюрі делеґата гол. штабу польських військ Піліковська в самовбивчім намірі скочила з 3-го поверха. Вона не згинула, бо впала на дах ґаражу. Тяжко ранену (заломання черепу) перевезли до шпиталю. Причина: мабуть нервовий розстріл.

— **Тиф.** В околиці Товстого вибухнув тиф. У Шипівцях лежить хорих більша часть людей. Помер там 50-літній Федь Чарнецький. До села приїхала санітарно-лікарська комісія.

— **Пожежі.** В Шершенівцях (біля Товстого) вибухнула пожежа в господарстві Мик. Бадинського. Вітер перекинув огонь на 5 сусідніх господарств. Шкоди є на 16 тис. зол. — У Хотіні (пов. Калуш) попарилися підчас пожежі жінка і дочка Сем. Кіндюха. Вони померли серед страшних мук у шпиталі в Калуші.

—o—

СПОРТ

ПОҐОНЬ—УКРАЇНА

Цьогорічний весняний сезон розпочинає Україна змаганнями з ліґовою Поґонею, які зачнуться в неділю 22. ц. м. в год. 11. передпол. на грищі Поґоні. З уваги на те, що обі дружини мають багато симпатиків у Львові, можна сподіватися, що на цих змаганнях явиться публика масово.

З кіна.

КІНО АПОЛЛЬО: „*КОРОЛЬ ҐІР*“.

Коли хто любить „геппі енд“ та не любить траґедій — хай на цю фільму не йде. Це така драматична драма, яка не лише драматично починається, але й траґічно кінчається — один із нечисленних виїмків американської фільмової продукції. Але трудна справа: коли четверо осіб, які женяться у найбільш невідповідній та нещасливій взаємній комбінації, разом не має ще одної сотні літ життя ані теж ніхто з них не хворіє на параліж чи будьяку іншу недугу, яка віщувала би швидку смерть — не можна ніяк ждати такої „щасливої“ розвязки, яка дозволила би розлученим получитися... Однак коли хто не звертає уваги на такі „дрібнички“, — чи сценарій фільми каже героям повінчатися чи погинути, — той буде з фільми вдоволений. Її прикмети дуже ясні: режисерував її Ернест Любітш, а головні ролі грають: Джон Беррімор („Буря“, „Дон Жуан“, „Морський вовк“ і безліч інших фільм, яких герой виявляє мужеську красу та дикий необузданий темперамент), Віктор Варконі (один з найкращих „амантів“) і Камілля Горн (незабутня Ґретхен з „Фавста“ та партнерка Беррімора з „Бурі“.). *(ік.)*

—o—

З театру.

ТЕАТР МАЛИЙ: *„І ЩО З ТАКИМ РОБИТИ“*, комедія на 3 дії *П. Декреса*, *„МОДНЕ ПОДРУЖЖА“*, комедія на 3 дії *Вернея*.

Три дії з двома особами — щоби песа не була нудна, а ще й цікава, на це треба майстра спеціяльної техніки. 3-дієвий діяльоґ „І що з таким робити“ є свого роду драматичним архитвором, можливим тільки в нашому віці, коли така звичайна скринька як телефон заступає неодну дієву особу.

„Модне подружжа“ Вернея, легка париська комедія: замість ситуацій нові „проблеми“, але зі старим перцем. На чому тримається модне подружжа — мало хто нині знає. Верней, один із 1000 париських спеціялістів у цій справі, твердить, що на невпиннім свідомім піддержуванні заздрощів чоловіка у жінки і навпаки. Як погодити це з чесністю? Краще не питайте. Верней продовжує дотепно парадокси Уайльда про пожиточність брехні, яка, зрештою, ні трохи не покривається з неправдою.

Ще недавно модне париське подружжя було трикутником. Нині воно з чотиро чи ріжнокутника переходить таку страшенну еволюцію, як мода: починає надумуватися, чи дві рівнобіжні лінії це не досить. А останньою наймолернішою модою є — поворот до традиції: кохання й вірности. І нехай хто скаже, що ми, сучасні, не є вибачливо екстраваґантні?

Обі песи грали без догани. У першій пп. Ганька й Невярович концертували; у другій львовяни оплескували в головній ролі навернену львовянку п. Галацінську, добру й інтелігентну артистку. *м. р.*

З судової салі.

РОЗПРАВА ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО УВО ПЕРЕД ЧОРТКІВСЬКИМ СУДОМ.

Перед трибуналом присяглих Окружного Суду в Чорткові розпочалася в дня 16. березня 1931 р. розправа проти: 1) Юліяна Думного, літ 20, 2) Олекси Ганкевича, літ 24, 3) Мирослава Чорненького, літ 21, 4) Любомира Прокоповича, літ 22, 5) Осипа Романова, літ 23, 6) Миколи Кузьмяка, літ 22, 7) Осипа Осадчука, літ 21, 8) Володимира Пирога, літ 21, 9) Петра Опиханого, літ 22, 10) Володимира Гладкого, літ 17, 11) Ізидора Нагаловського, літ 22, котрим прокуратор Окружного Суду в Чорткові закидає злочин головної зради з § 58 б), ц) к. з., поповнений в той спосіб, що всі вони в роках 1926—1930 вступили, мовляв, і належали до тайної військової орґанізації (УВО) з тою метою, щоби зі зброєю в руці насильно відірвати „Малопольску Всходню“ від одноцілого звязку Річипосполитої і в звязку з тою приналежністю вели активну діяльність через поширювання „Сурми“ та збирання складок на організаційні ціли УВО.

Обвинувачених боронять адвокати: д-р Антін Горбачевський, д-р Степан Шухевич, д-р Володимир Електорович, д-р Михайло Росляк і д-р Остап Юрчинський.

Предсідником трибуналу є радник О. С. Ґонсьоровський, як вотанти засідають радник О. С. Цисарж і віцепрезидент О. С. Рек. Обвинувачує віцепрокуратор Кучкевич. Лава присяглих суддів — самі поляки.

Першого дня розправи переслухано ледви всіх обвинувачених, що всі заперечують свою приналежність до УВО та всяку роботу в тій орґанізації, також зрештою, як зізнавали перед слідчим суддею. Найдені в декотрих обвинувачених примірники „Сурми“ знайшлися у них або випадково, або їх залишили ім незнайомі люди. Відмінні зізнання, зложені ними після арештування перед поліцією, вимушені наслідком побоїв держ. поліції.

Позатим обвинувачення декотрих обвинувачених опирається лише на найденні у них або спеціяльних карт австр. ґен. штабу з декотрих місцевостей або поодиноких частей муніції чи зброї.

Другий день розправи (17. березня) розпочався вельми подрібними зізнаннями свідка Владислава Чайковського, дуже атакованого обороною за свої зізнання, якими обтяжував обвинувачених в тому напрямі, будьто вони призналися до всього, і то ще в той дивний спосіб, що зробили це добровільно без ніякого биття чи насильства.

Другий цікавий свідок (прокураторський) — це референдар тут. староства, начальник виділу безпеки, Тадей Ґомулкевич, котрий більше обтяжував при розправі обвинуваченого Чорненького, як попередньо переслуханий у слідчого судді, зізнаючи, що той обвинувачений признався до акції УВО через експропріяцію державного майна. Ті зізнання були предметом найбільшої атаки оборони. В перехресному вогні питань оборони цей пан свідок „заломався“, бо не міг вияснити ріжниці у своїх зізнаннях, зложених при розправі під присягою, й зізнаннями перед слідчим суддею зараз після арештування обвинувачених.

Третім таким свідком був конфідент поліції Антоні Ґрінберґер, котрий чомусь також при розправі більше знав і пригадав собі, як переслуханий кілька місяців тому перед слідчим суддею.

Переслухано загалом 30 свідків, одначе вони не внесли нічого нового до розправи, бо всі вони по більшій части є свідками прокуратури, що або нічого безпосереднього не знали, або зізнавали лише про спосіб, час і обставини арештування обвинувачених.

Третій день розправи (18. III.) започатковано переслуханням професора української прив. ґімназії ім. М. Шашкевича в Чорткові Івана Калиняка, котрий ствердив, що спеціяльні карти ґенерального штабу австрійського і також польські карти є поручені Кураторією Львівської Шкільної Округи до вивчення краєзнавства, почавши від місцевости школи, дому, повіту і цілого краю. Відчитано також інструкцію Кураторії в цьому напрямі та катальоґ „Ксьонжніци Атляс“ у Львові, в котрім кожна людина може за 90 сот. купити собі поодинокі аркуші таких карт цілого краю. Важна ця обставина ствердила безпідставність обвинувачення щодо тих обжалованих, котрих ціла вина опиралася саме на посіданні тих мап (карт).

Пізніше зізнавали знову свідки прокуратури, ціла фаланґа поліційних конфідентів, котрі вправді зізнавали як „з нот“, але до карного процесу нічого нового не внесли. Потвердили вони тільки спосіб, місце і ближчі обставини арештування обвинувачених. Їх „добровільні“ зізнання та спосіб переведення поліційних доходжень, при чому всі вони, очевидно, заперечили, мов би когонебудь з обвинувачених били.

Зате дуже велике враження зробили зізнання товаришів обвинувачених з тюремних келій, з якими їх примішено у слідчій вязниці. Свідки: Йосиф Ашкеназн, Шимон Гессінґ, Лев Бекенбах, Кость Андрухів, Микола Гута, Хаїм Клінґер, Іван Козарук — по більшій части під присягою зізнали, що обвинувачені зараз по арештуванню показували рани і синяки з побоїв, доконаних поодинокими функціонарями держ. поліції. Тих функціонарів обвинувачені підчас розправи поодиноко пізнавали і до очей їм представляли поодинокі форми побиття.

Після переслухання декотрих учасників прогульки обвинуваченого Володимира Пирога до Хотима і в заліщицький повіт та відчитання деяких документів зарядив трибунал на внесок прокуратора тайність дальшої розправи і від 5-ої години пополудні почали відчитувати літературу УВО: „Поведінка в підпіллю на селі“ та поодинокі числа часопису „Сурма“.

Розправа відбувається при великому здвизі доокомичних селян, студентів та місцевого громадянства, котре після опорожнення салі ще довго залягало судові коридорі, очікуючи дармо відкриття явности розправи.

—o—

З листів до Редакції.

До Редакції „Діла“
у Львові.

Ювилейний Комітет для вшанування 30-літньої наукової праці в 10-ліття педагогічної праці Вп. п. професора д-ра Франца Буяка на львівськім Університеті, просить уклінно помістити в Вашім почитнім часописі залучену відозву, за що вже з гори складає щиру подяку. — За Комітет: д-р Станислав **Гошовський**, секретар.

*

Відозва: Проситься всіх бувших учнів Вп. п. проф. д-ра Франца Буяка подати якнайпівидше свої адреси в Семинарі Суспільної й Господарської Історії У. Я. К. у Львові, вул. Міцкевича 5 а.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Субота, 21. березня, година 3·00 попол. „Кордіян“ (для молоді); година 7·30 веч. „Оповідання Гофмана“.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):
Субота, 21. березня, година 7·30 веч. „Як стати багатим і щасливим“.

Малий Міський Театр:
Субота, 21. березня, година 7·30 веч. „Модне подружжя“ Вернев.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Король гір“.
КАСІНО: Звукова фільма: „Залога смерти“.
КОЛЬОСЕЙ: „Хмародер“ (Віліям Бойд).
ЛЕВ: Звукова фільма „Кінець світа“.
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Любимець жінок“ (Моріс Шевальє).
ОАЗА: Звукова фільма „Моє сонічко“.
ПАЛЯС: Звукова фільма „Синій метелик“ (Еміль Янінгс, Марлена Дітріх.)
ПАН: „Дама в багрянниці“.
ПАСАЖ: „Вибух у порохівні“ (Тім Мек Кой). „Інтриґант“ (Янінґс).
ПРОМІНЬ: „Зневславлена“. „Гріхи розведеної“.
ФАТАМОРГАНА: „Торговиця вимислів“ (Ґр. Ґарбо, Дж. Ґільберт). „Спокусник“.
ХИМЕРА: „Коли молодість шумить“. „Горою парубоцтво!“.
СТИЛЕВЕ: „Сексуальна гігієна“.
УТІХА: „Індійська гробниця“ (2 серії).

Програма радіо.

Субота 21. III. 1931.

Варшава (1411,8) 18·15 Концерт для молоді. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·15 Сольо на акордіоні **Берлін** (419) 18·20 Концерт молодих піністок. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Прага** (486,2) 19·45 Популярний вечір. **Відень** (516,3) 12·00 Капеля Гольпера. **Будапешт** (550,5) 9·15 Радіоквартет. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 9·00 Народній концерт.

Неділя 22. III. 1931.

Варшава (1411,8) 10·15 Богослуження. **Гельсінгфорс** (221,4) 13·30 Концерт. **Льондон** (356,3) 16·30 Квартет Реркентона. **Берлін** (419) 8·50 Богослуження і релігійна музика **Рим** (441·2) 13·00 Радіоквінтет. **Відень** (516,3) 10·30 Хор. **Будапешт** (550,5) 16.30 Хор. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Ленінград** (1000) Концерт.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ, світової слави, прецезійні, Omega, Zenith, Longines, — модну БІЖУТЕРІЮ, прегарне СРІБЛО поручає дешево і на догідних умовинах Домбровскі і Розважевскі — Львів, Академічна 2. 1447 7-?

КАГАНЦІ й ремені для псів поручає найдешевше робітня **БАРЕРА**, пасаж Гавсмана. 1635 3—?

ВИЛЯГОВІ ПОКЛАДКИ білих Вандотів по 60 сот. за штуку. Опакування і порто платить замовець. — **К. Чолієва** — Перегінсько. 1646 2—3

ПОРТРЕТИ „ШЕВЧЕНКА“ формату 60 цм. × 70, без рам, гарно ретушовані сепя по 25 зол. до продання в першім українськім портретовім заведенні, Левицького Карла артиста-маляря, Рудно, п. Зимна-Вода. 1665 2-2

ФІСГАРМОНІЇ помічні до ведення хорів та науки співу починаючи від 450 зол. на продаж; поручає Бр. Маркевич Львів, Шептицьких ч. 6. 1664 3-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 1538

КАНД. АДВ. з судовою практикою і з піврічною практикою в канцелярії адв. пошукує з днем 15. квітня н. р. посади в адвок. канц. — М-р. Іван Решетуха, канц. Д-ра С. Бриковича Тернопіль, Тарновського 7. 1682 1—3

„МОНЮШКО“ Зіморовича 10 поручає вживані **ФОРТЕПЯНИ** у великім виборі, по дуже приступних цінах. 1686 1—3

ПАРЦЕЛЯ в Дорі на продаж, догідна на пенсіонат або санаторію. Близші інформації дає інженір Попович, Станиславів, вул. Липова 23. 1681 1-3

КАНДИДАТ адвокатури, рутинований, зі судовою практикою тепер у великій канцелярії, здібний самостійно повести канцелярію і при окр. суді, шукає місця від 1/6 1931. Відомість слати до канцелярії адв. д-ра М. Рибака в Перемишлі. 1688 1-3

ГОСПОДИНЯ у середньому віці, независима та з доброї родини, працьовита, ощадна прийме посаду. Місцевість обоятна, скромні вимоги. Зголошення до „Діла“ під „Господиня“. 1693 1-2

РУТИНОВАНОГО КОНЦИПІЄНТА, способного самостійно вести адвокатську канцелярію пошукую від 15. квітня н.р. Адвокат Д-р Мудрецький Дмитро, Чесанів (Cieszanów). 1694 1—5

ІНТЕЛІҐЕНТНА панна, матеріяльно независима, пізнає в матримоніяльній цілі мущину на становищі від 32 років тільки чесного характеру. Неанонімові зголошення під: Ірена Березовська Дрогобич, вул. Конарського.

ПОБІЧНЕ постійне заняття курзорів дістануть постійно замешкалі на передмістях придучених до великого Львова. Інформує Союз власників реальностей, Підвалля 9 І. п. між 1 а 2. попол.

ХТО знає адресу Вп. Тов: **Олекси Банаха, Завадського Романа і Харітона Зиновія** зволить подати її до Адм. „Діла“.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На Рідну Школу зложили в золотих ВП.: Інж. В. Несторович Катовиці 30 як решту зі зложених гуртком українців на Гор. Шлеську грошей на вінок для бл. п. інж. Лучкова; Ученики обох гімназій в Перемишлі 70; Українська Бесіда Бібрка 20·10 зібраних з нагоди прощання о. Шиманського; Антін Чорник Комарно 7·50 зібраних на весіллю Осипа Дрималика; Федько Семаківський, заступник „Карпатії“ на краківське воєвідство 5 ам. дол. з нагоди обезпечення на життя о. Олександра Івановича. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, специяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та **лікарської косметики**
ординує в скірних недугах
і т. д. від год. 8½—10, 14—16.
в косметиці від 10—11 і 16—18
в неділі і свята від 10—11.
Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Кріотерапія. Сепаратковi ждальні
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 22, III. п. (біля Нар. Гостинниці)
Вінда до вжитку. **Телефон 38—90.**

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Листопада 30.
1206 Пересвітлення Рентґеном.

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛЬОҐ
Д-р О. Чайковська-Ляхова
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 9. II п.
орд. 8—12, 14—18. в нед. і св. 10—12.
1478 11—?

Специяліст венеричних, шкірних недуг і косметики
Др. І. Мунд Д. сек. шп. від. і львів. орд. від 8—9 і 2—5.
в неділі від 9—1 Львів, Ясника 1, ріг Пілсудського (Панської). Телеф. 48-01. —
1032 Лічення жиляків. 56—?

Д-р Михайло Тимчук
лікар заграничних клінік — специяліст внутрішних недуг і фтізіольоґ
тепер у ТЛУСТІМ, пов. Заліщики, лічить сухоти (початкові і в найвищому степені розвою) та переводить щіплення проти сухіт у новородків, — дітей і дозрілих.
1512 15—?

КИТАЙСЬКИЙ ЛІКАР-ГОМЕОПАТ
Михайло Костів
(абсольвент кит. унів. б. лікар кит. офіцерської школи) — лічить усі недуги гомеопатичними і природничими (китайськими) засобами.
Специяльність: туберкульоза (сухоти), хороби жіночі, переміни материї, нервові та полові. — Позамісцеві можуть одержати пораду і ліки почтою. При зголошенні слід докладно описати свої недомагання, вік, стан сімейний, чи хорував раніше і на які хороби, і чи в даний час лікувався і як довго. До письма долучити 2 зол. значк. почт. як зворот коштів листування. Звертатися:
Chiński lekarz-homeopata M. Kostiv
1559 Król. Huta, ul. Wolności 6. II p. 4—5

Присилайте передплату!

Магазин жіночої і мужеської конфекції
ФИЛИПА СТЕРНБАХА
у ЛЬВОВІ, пл. Смольки, ч. 4. Тел. 38—72.
поручає на теперішний сезон: **краєві та чужинні матеріяли по безконкуренційних цінах на догідних умовах сплати.**
1673 2—15

ЩЕ НЕ ЗАПІЗНО —
Щоби ратувати своє здоровля!
Тисячі недужих віднискало утрачене здоровля — пючи відомі зі своїх успіхів
ЛІКУВАЛЬНІ ЗЕЛА, Доктора Станислава БРЕЄРА
(затверджені Міністерсвом Здоровля).
Ч. 1. Успішні в грудних недугах,
Ч. 2. в ревматичних, артретичних недугах (на переміну матерії),
Ч. 3. в недугах шлунка і кишок,
Ч. 4. в нервових недугах,
Ч. 6. в блідниці,
Ч. 7. в ниркових недугах. Крім згаданих вище мішанок, також у недугах серця, цукриці, — та за великої товщини.
Оригінальні коробки можна дістати в усіх аптиках — і в аптичних складах, або висилає також:
WYTWORNIA „POLHERBA“ S-ka z O.O.
KRAKOW, PODGORZE. 1554 4—6 **SKRYTKA 481.**
Жадайте безплатно надіслати вам брошуру: „Як відзискати здоровля“?

Артистичні українські листівки.
— 30 ріжнобарвних сюжетів
ТИПИ — альбоми по 10 листівок у красках у 2-ох ріжних серіях.
УКРАЇНИ: — альбоми по 20 ріжнобарвних листівок у чудовому виконанні.
ТИПИ й ВИДИ УКРАЇНИ: — в артистичному виконанні красками видання фірми „Рассвет“ у Київі. 60 сюжетів.
УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ: з рисунками артиста Ждахи — прегарне в красках виконані — 10 сюжетів.
КАРТИНИ в ОЛЕОДРУКУ: — артиста В. Петрова: Край березового гаю. Пізня осінь, Зимовий ранок, Сосновий бір, Золота осінь — артиста Пимоненка: Похід козака на війну. Поворот козака з війни. Розмір 55×73
ЛИСТІВКИ російського малярства — у великому виборі.
Поручає видавництво листівок: A. J. Ostrowski. Łódź — Piotrkowska 55.
1684 Пробну колекцію висилаємо за надсилкою 25·— зол. 1-3

Корисна передсвяточна нагода!
На надходячий весняний і літній сезон поручає з нагоди відкриття нового магазину мужеських і діточих убрань при вул. Казимирівській ч. 14 а, **найновіші мужеські і діточі вбрання у величезнім виборі** по реклямових цінах.
АДОЛЬФ БАРАХ, Казимирівська 14 а
П. Т. Урядовцям догідні умовини! 1692 1—3

ВЕСНА
Добрий Господар вже купує
НАСІННЯ
ГОСПОДАРСЬКЕ: Конюшини, Трав, Бураків,
ГОРОДОВИНИ, КВІТІВ,
1647 лише 2 3
в НАРОДНІЙ ТОРГОВЛІ у Львові та в її 24 Складах.
Насіння Н. Т. має найвищу силу кільчення і випробоване на дослідних станціях.

ЛЯМПИ електричні, новочасні,
також на підставі рисунку виконує
Фабрика лямп і металевих виробів
„GALWANJA“ АДОЛЬФА ГАЛЬПЕРНА
ЛЬВІВ, вул. Жулінського 11 а. Тел. 20-54.
Великий вибір на складі. Догідні умови.
1671 2—15

НАСІННЯ І ГОРОДНИЧЕ ПРИЛАДДЯ.
Першорядний вибір, дешеві ціни. Городничий конкурс — 160 нагород. Жадайте цінників — безплатно.
Д-р З. БАХ, ЛЬВІВ, Ринок 2. Тел. 67—32
1685 1—3

ДОКУЧАЄ ТОБІ РЕВМАТИЗМ?
БОЛІ ХРЕБТА, ГОЛОВИ, ЗУБІВ?

ВИЛІКУЄ ТВОЇ ТЕРПІННЯ!!
1—2 кратне натирання вилікує вже біль. Радикальний засіб, відомий на цілому світі.
Поручають лікарі! Поручають лікарі!
Домагатися в аптиках і дрог. Де нема висилає просто фабрика **Е. МАТУЛІ, Краків, вулиця Гельцлів ч. 17.**
1525 3—4

Позір! Позір!
За 2·— зол.
приймаю до перерібки жіночі та мужеські капелюхи на наймодніші фасони.
ШАПІРА, Львів, Ринок, ч. 17. Тел. 15-47.
1649 2—?

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10.